

Addendum beleidsnotitie

Sociaal- maatschappelijke voorwaarden voor grootschalige opwekking
zonne- en windenergie Maashorst

mei 2022

Inhoudsopgave

Inleiding	3
1 Sociaal- maatschappelijke voorwaarden voor zonne- en windenergieparken	4
2 Tenderproces	8
Stap 1 Openstelling inschrijvingsperiode voor de initiatieven die voldoen aan de voorwaarden	9
Stap 2 Initiatiefnemer heeft een projectidee en toetst deze aan de landschapskaart en voorwaarden uit de beleidsnotitie	9
Stap 3 <i>Indienen projectvoorstel</i>	10
Stap 4 <i>Toetsing</i>	10
Stap 4a Voorkeursvolgorde bij meerdere initiatieven	11
Stap 4b Advies van deskundigenpanel in de pilotfase	11
Stap 5 <i>Principeverzoek indienen</i>	12
Stap 6 <i>Beoordeling concept omgevingsvergunning en sluiten overeenkomsten</i>	12
Stap 7 <i>Indienen en afhandelen aanvraag omgevingsvergunning</i>	13
Stap 8 Start realisatie initiatief	13
3 Toetsingskader sociaal- maatschappelijke voorwaarden	14
3.1 Voorkeursvolgorde bij meerdere initiatieven	14
3.2 Optionele voorwaarden	14
3.3 Sociaal- maatschappelijk toetsingskader (volgens het rubrics beoordelingsschema)	16

Inleiding

Vanwege het veranderende klimaat is er, ook in Nederland, steeds meer aandacht voor duurzame energie. Het Nederlandse Klimaatakkoord heeft als doel om klimaatneutraal te zijn in 2050, met als tussendoel 55% emissiereductie in 2030. Hieruit volgend is onder andere afgesproken om op land voldoende vermogen te installeren om 35 TWh aan duurzame energie op te wekken in 2030. Deze opgave is vervolgens uitgezet naar dertig regio's, die Regionale Energie Strategieën ontwikkelen. Deze strategieën hebben als doel om, naast besparing en duurzaam gebruik van warmte, grootschalige opwek te realiseren. De opgave voor grootschalige opwek heeft Maashorst vastgelegd in de beleidsnotitie *grootschalige zonne- en windenergie gemeente Maashorst* – hierna beleidsnotitie.

In heel Nederland leidt het Klimaatakkoord ertoe dat er druk komt te staan op de ontwikkeling van met name grootschalige zonne- en windenergieparken. Allerlei soorten ondernemers krijgen hierdoor de kans om projecten op het gebied van zonne- en windenergie te ontwikkelen. Dit kunnen Nederlandse maar ook buitenlandse ondernemers zijn die gebruik willen maken van het gunstige investeringsklimaat in Nederland. Ook is er een sterke toename in het aantal – vaak lokale – coöperaties die zich richten op de ontwikkeling van een grootschalig zonne- en/of windenergiepark.

Een belangrijk onderdeel van grootschalige opwek is de maatschappelijke kant. De projecten hebben namelijk vanwege hun omvang en karakter een impact op de leefomgeving van omwonenden. Om inwoners steun te bieden, is het belangrijk om als bevoegd gezag duidelijkheid te geven over wat wel en niet gewenst is, zodat de projectontwikkelaar de maatschappelijke kant tijdens de ontwikkeling van het project goed kan vormgeven. Het bevoegd gezag bij dergelijke projecten is doorgaans de gemeente.

Vanwege de doelstellingen van het Klimaatakkoord, de daaruit voortvloeiende ontwikkelingen en de door de gemeenschap gedragen duurzaamheidsvisie wil de gemeente Maashorst de sociaal-maatschappelijke voorwaarden voorafgaand aan de realisatie van grootschalige zonne- en windenergieprojecten vastleggen in voorliggend addendum. Het addendum heeft als doel om de lokale gemeenschap de mogelijkheid te bieden om deel te nemen aan de ontwikkeling van grootschalige zonne- en/of windenergieprojecten binnen de gemeente.

Het addendum geeft dan ook invulling aan de in de beleidsnotitie geformuleerde doelstelling van minimaal 50% lokaal eigendom van zonne- en windenergieparken. Het geeft concreet aan welke inspanningen de gemeente van een initiatiefnemer verwacht. Dit wordt gedaan door de formulering van 8 sociaal- maatschappelijke voorwaarden, een tenderproces en een toetsingskader. Initiatiefnemers worden sterk gestimuleerd om de Maashortse gemeenschap in een zo vroeg mogelijk stadium mee te nemen. Uiteindelijk moet het addendum ervoor zorgen dat het meeste profijt is daar waar ook de lasten plaats zijn. Draagvlak en betrokkenheid is belangrijk bij de planning en ontwikkeling van de zonne- en/of windenergieprojecten die grotendeels in lokaal eigendom zijn van de Maashortste gemeenschap.

1 Sociaal- maatschappelijke voorwaarden voor zonne- en windenergieparken

De initiatiefnemer heeft een inspanningsverplichting voor de sociaal- maatschappelijke voorwaarden in dit addendum. Het is aan de initiatiefnemer om aan te tonen hoe aan deze inspanningsverplichting is voldaan en wat hiervan de uitkomst is. Hierbij moet de initiatiefnemer ten minste ingaan op onderstaande acht voorwaarden. Indien de initiatiefnemer onvoldoende inspanning heeft verricht, dan verleent de gemeente geen planologische medewerking aan het initiatief.

1. De gemeenteraad bepaalt de voorwaarden en uitgangspunten voor zonne- en/of windenergieparken.

De gemeente verleent alleen planologische medewerking aan initiatieven die voldoen aan de voorwaarden uit de beleidsnotitie en het addendum. De gemeente heeft in het beleid geen zoekgebieden aangewezen, maar wil initiatieven vanuit de bevolking faciliteren. In hoofdstuk 5 van de beleidsnotitie staat het afwegingskader voor zonne-energieparken beschreven, waarbij de landschapstypen worden gebruikt voor de locatiekeuze, de omvang en de landschappelijke inpassing van zonne-energieparken. Voor windturbines zijn in hoofdstuk 6 van de beleidsnotitie de belemmeringen, de kansrijke gebieden en ordeningsprincipes voor inpassing weergegeven. De randvoorwaarden voor geluid moeten echter nader onderzocht worden. Daarom komt paragraaf 6.1.2., zoekgebieden voor windturbines, te vervallen. Initiatiefnemers kunnen nog wel verzoeken in blijven dienen voor windturbines. Waar aanpassing van een omgevings-/ bestemmingsplan noodzakelijk is, zullen de daarvoor geldende regels steeds worden toegepast inclusief de daarbij behorende inspraak en bezwaarprocedures.

2. Zonne- en windenergieparken worden bij voorkeur met minimaal 50% eigendom van de lokale omgeving ontwikkeld en geëxploiteerd.

Collectief lokaal eigendom biedt de beste voorwaarden voor het maximaal terugvloeien van de baten naar de gemeenschap. Daarom streeft Maashorst naar collectief lokaal eigenaarschap en daarmee ook het tegengaan van grondspeculatie. Met lokaal bedoelt de gemeente in de eerste plaats de gemeenschap van de gemeente Maashorst en in de tweede plaats de regio Noordoost Brabant. Bij lokaal eigendom gaat het erom het draagvlak voor en de betrokkenheid bij zonne- en windenergieprojecten te vergroten door:

- De lusten zoveel mogelijk naar de omgeving die de lasten draagt te laten vloeien.
- De omgeving zoveel mogelijk zeggenschap te geven over de ontwikkeling, realisatie en exploitatie van het project.
- Het aandeel van minimaal '50%' is gekozen om de lokale omgeving als gelijkwaardige partner (naast een commerciële partij) te laten deelnemen in het zonne- of windenergieproject.
- De initiatiefnemer kan met een zogenaamd profijtplan aantonen dat zij hieraan voldoen. In het profijtplan dient de initiatiefnemer onderscheid te maken in procesparticipatie en financiële participatie.

Om hiervoor genoemde punten te borgen stellen we de onderstaande eisen aan de initiatiefnemer. In het profijtplan staat beschreven hoe aan deze eisen wordt voldaan:

- *Open en vrijwillig lidmaatschap.* Iedereen (geen enkele inwoner uitgezonderd) moet de mogelijkheid worden geboden om lid te worden van de organisatie van het initiatief, middels een kleine, financiële bijdrage of anderszins. Inwoners met een hele kleine beurs krijgen een (in natura) alternatief aangeboden voor het lidmaatschap. Ieder lid heeft één stem in de organisatie.
- *Democratische controle door de leden.* De Algemene Ledenvergadering beslist. Ieder lid heeft één stem.
- *Leden kunnen economisch participeren.* Alle leden kunnen investeren in de organisatie van het initiatief. Andere investeerders zijn alleen toegestaan als dit noodzakelijk blijkt om de business case rond te krijgen. Het stemrecht van leden die geïnvesteerd hebben blijft gelijk; ieder lid heeft één stem. Uiteraard wordt wel een rendement uitgekeerd aan leden die hebben geïnvesteerd.
- *De organisatie van het initiatief is autonoom en onafhankelijk.* Dat wil zeggen dat de organisatie alleen van de leden is.
- *De organisatie van het initiatief werkt samen met andere partijen en deelt actief kennis en ervaring.*
- *De organisatie van het initiatief is er voor en door de gemeenschap en zet de opbrengsten van de organisatie in voor de Maashorstse gemeenschap.*

3. De gemeente verleent desgewenst planologische medewerking aan een projectvoorstel op basis van een voorkeursvolgorde.

De gemeente past een voorkeursvolgorde toe wanneer er meerdere initiatieven binnenkomen. In dit geval ontstaat 'schaarste' in de uit te geven vergunningen. De gemeente bepaalt de voorkeursvolgorde op basis van criteria die zich niet beperken tot de Wet ruimtelijke ordening. De voorkeursvolgorde bepaalt welke initiatieven verder uitgewerkt mogen worden en op welke volgorde. Hiermee bepaalt de gemeente ook welk initiatief als eerste in aanmerking komt voor een vergunningsaanvraag.

4. De ontwikkeling van zonne- en windenergieparken genereren maatschappelijke meerwaarde voor mens, dier, plant en klimaat. De ontwikkeling van zonne- en windenergieparken gebeurt hierbij integraal met de dan geldende gebiedswaarden en -opgaven.

Het in de omgevingsvisie op te stellen streefbeeld per deelgebied geeft de ambitie van de gemeente Maashorst weer op de omgevingskwaliteit van elk deelgebied. Bij openstelling voorafgaand aan het vaststellen van de omgevingsvisie zal in de beoordeling extra aandacht zijn voor de omgevingskwaliteit. De initiatiefnemer sluit aan op het provinciale en landelijke beleid en bijvoorbeeld de Nota Kwaliteitsverbetering van de gemeente.

5. De omgeving van een toekomstig zonne- of windenergiepark heeft een actieve en betrokken rol bij de ontwikkeling en de exploitatie van het zonne- of windenergiepark.

De beleidsnota schrijft als onderdeel van het profijftplan een (proces)participatieplan voor. Met behulp van goede procesparticipatie dient de initiatiefnemer een stem te geven aan alle betrokkenen en zij moeten werken volgens een respectvolle en eerlijke benadering. Hierbij gaat het om eerlijk te zijn en duidelijkheid te creëren richting betrokkenen. Een goede actor- en omgevingsanalyse zijn van belang. Dit gaat verder dan benoemen wie er wonen. De volgende vragen komen dan aan de orde: voelen mensen zich gerepresenteerd? Gehoord? Welke actoren zijn van elkaar afhankelijk? Wat gaat er wanneer gebeuren? Wanneer hebben betrokkenen mogelijkheid tot inspraak? Wordt informatie op een goed niveau gedeeld?:

- De bepaling van de omgeving kan bij voorkeur pragmatisch gedaan worden, vooral gelet op de sociale samenhang in de omgeving of natuurlijke grenzen in het landschap zoals bosranden, wegen, etc. De vorm van de kringen, zoals hieronder beschreven, kan dus aangepast worden aan de natuurlijke en sociale omgeving. Het gaat hierbij ook om de omgeving buiten de gemeentegrenzen.
- De omgeving van een zoekgebied voor een windenergiepark bestaat, globaal, uit;
 - a. **Kleine kring:** Als directe omgeving wordt gedefinieerd het aangewezen zoekgebied met een straal van tenminste 5x rotordiameter rondom de turbines.
 - b. **Middelgrote kring:** De ruimere omgeving in een gebied is ongeveer 10x de masthoogte.
 - c. **Grote kring:** de grote omgeving van het windenergiepark is de gehele gemeente Maashorst en/of een gebied van ten minste 10 kilometer rondom de buitengrens van het windenergiepark.
- De omgeving van een zoekgebied voor een zonnepark bestaat uit;
 - a. **Kleine kring:** Als directe omgeving wordt gedefinieerd het aangewezen zoekgebied van het zonnepark, inclusief de aangrenzende percelen.
 - b. **Middelgrote kring:** De ruimere omgeving is een gebied van ongeveer 500 meter rondom de buitengrens van een zonnepark.
 - c. **Grote kring:** de grote omgeving van het zonnepark is de gehele gemeente Maashorst en/of een gebied van ten minste 2 kilometer rondom de buitengrens van het zonnepark.
- Betreffende de ontwikkeling van het zonne- of windenergiepark wordt het volgende aangehouden: de kleine kring beslist mee, de middelgrote kring praat mee, de grote kring wordt geïnformeerd. Iedereen kan lid worden van de vereniging, stichting of coöperatie.
- De initiatiefnemer gaat actief aan de slag met de inwoners van de omgeving van het zoekgebied, vanaf het begin van het project (planvorming) tot en met de afronding (ontmantelingsfase). Dit staat los van de geldende formele procedures voor inspraak beroep of bezwaar. De initiatiefnemer schrijft een uitgebreid profijftplan met ten minste:
 - Organisatiestructuur
 - Stakeholder- en issueanalyse
 - Actoren- en omgevingsanalyse
 - Omgevingsovereenkomst; de initiatiefnemer gaat met de omgeving aan tafel over hoe, wanneer, hoelang en met welke doelen zij in overleg treden met de omgeving.
 - Communicatieplan
 - Procesparticipatieplan
 - Financieel participatieplan
 - Procesplanning
 - Gevoerde omgevingsdialog en de wijze waarop de dialoog heeft plaatsgevonden

6. Er wordt een sociale verdeelsleutel opgesteld 'door en voor' de inwoners en grondeigenaren van de omgeving in de kleine kring.

Hoe een projectvoorstel eruit komt te zien moet zo min mogelijk afhankelijk zijn van de grondeigendomssituatie. Daarom moet de verdeelsleutel van de lusten eerst vastgesteld zijn door diegenen die de lasten dragen (de omwonenden van een windenergiepark en grondeigenaren van het plangebied). Met deze verdeelsleutel worden de grond- en uitzichtvergoedingen bepaald.

7. De financiële opbrengsten van zonne- en windenergieparken moeten maximaal terugvloeien in de gemeenschap.

De sociale verdeelsleutel zorgt dat opbrengsten binnen de kleine kring eerlijk worden verdeeld. De gemeente wil bovendien dat de directe omgeving, ook buiten de kleine kring, profiteert van het project (ook als zij geen mede-eigenaar zijn van het project). Hiervoor moeten fondsen worden opgericht om de gehele omgeving mee te laten profiteren:

- a. Er wordt ten minste € 0,50 per MWh gestort in een omgevingsfonds. Dit fonds komt ten goede van de omgeving van het project. De stichting, vereniging of coöperatie richt een omgevingsfonds op.
- b. Er wordt ten minste € 0,50 per MWh gestort in een gemeentelijk energiefonds. Dit fonds komt ten goede aan de gemeente Maashorst met als doel om de energietransitie te versnellen. Op het moment dat het fonds gevuld wordt, kan het budget ingezet worden voor verschillende duurzaamheidsdoeleinden.

8. De initiatiefnemer sluit een greendeal met de gemeente Maashorst.

In de beleidsnotitie en dit addendum op het beleid staan de voorwaarden voor zonne- en windenergieparken. Dit omvat ook minimaal 50% lokaal eigendom, een fonds en gesocialiseerd grondbeleid. De initiatiefnemer sluit voordat de gemeente de vergunning voor een zonne- of windenergiepark verleent een greendeal met de gemeente. De ondertekenaars van deze overeenkomst stemmen hiermee in met het minimaal 50% lokaal eigendom en het opzetten van een omgevings- en gemeentefonds en gesocialiseerd grondbeleid.

2 Tenderproces

De gemeente wil niet simpelweg 'toetsen', maar een initiatiefnemer helpen om tot het 'beste' project te komen. Daartoe doorlopen alle initiatieven hetzelfde proces, zoals beschreven in hoofdstuk 7 en bijlage 5 van de beleidsnotitie. Dit addendum geeft een nadere toelichting en aanvulling op de procedure zoals beschreven in de beleidsnotitie en resulteert in een procestrechter zoals weergegeven in figuur 1. Anders dan de beleidsnotitie aangeeft, zal dit tenderproces gelden voor zowel zonne- als windenergieprojecten. Het proces gaat specifiek in op de sociaal- maatschappelijke voorwaarden.

Figuur 1: Procestrechter grootschalige zonne- en windenergieparken

Stap 1 Openstelling inschrijvingsperiode voor de initiatieven die voldoen aan de voorwaarden

De tender start met het openstellen van de inschrijvingsperiode. Daarbij is op voorhand bekend hoeveel hectare/MWh voor realisatie van zonne-energieparken en/of MWh voor windenergie(parken) beschikbaar is. Na openstelling kunnen initiatiefnemers hun initiatief binnen de gestelde termijn indienen. De eerste openstellingsronde ziet de gemeente als pilotfase. Hierbij stelt de gemeente enkele hectare open, waarvoor projectvoorstellen ingediend mogen worden. Met behulp van een deskundigenpanel krijgt de initiatiefnemer advies op het projectvoorstel en de gemeente een advies voor de volgende openstellingsrondes. Meer informatie over het deskundigenpanel is te lezen in Stap 4b.

Bij de openstelling communiceert de gemeente duidelijk over dit tenderproces. Ook attendeert de gemeente erop dat zij voor vergunningverlening een greendeal sluit met de initiatiefnemers. In de greendeal is speciale aandacht voor de sociaal- maatschappelijke voorwaarden. Gemeente verleent alleen planologische medewerking aan initiatieven die voldoen aan de voorwaarden.

Bij openstelling van een tender voorafgaand aan het vaststellen van de omgevingsvisie zal er in het beoordelingskader extra aandacht zijn voor de omgevingskwaliteit. Het in de omgevingsvisie op te stellen streefbeeld per deelgebied geeft ook de ambitie van de gemeente Maashorst i.o. weer op de omgevingskwaliteit van elk deelgebied. Wanneer een tender voor de grootschalige opwek van energie wordt opengesteld voorafgaand aan het vaststellen van die ambitie, zal er bij de beoordeling van de initiatieven extra aandacht moeten zijn voor de meerwaarde die het initiatief oplevert voor het gebied waarin deze wordt gerealiseerd.

Resultaat: De inschrijfperiode is gestart en de initiatiefnemer is geattendeerd op het tenderproces, de greendeal en de extra aandacht voor de omgevingskwaliteit in het beoordelingskader indien de omgevingsvisie nog vastgesteld moet worden.

Stap 2 Initiatiefnemer heeft een projectidee en toetst deze aan de landschapskaart en voorwaarden uit de beleidsnotitie

Nadat een gebied is opengesteld voor grootschalige zonne- en windenergieprojecten kan iedereen een projectidee ontwikkelen. Degene met een projectidee is dan de initiatiefnemer. De initiatiefnemer kan bijvoorbeeld een vereniging, stichting, coöperatie, commerciële organisatie, inwoner, grondeigenaar of de gemeente zijn.

De initiatiefnemer kan zelf het initiatief toetsen aan de landschapskaart zoals gegeven in bijbehorende beleidsnotitie. Ook moet de initiatiefnemer de beleidsnotitie en dit addendum aandachtig doorgenomen hebben. Het is hierbij belangrijk dat de initiatiefnemer het voornemen heeft om de greendeal met bijbehorende sociaal- maatschappelijke voorwaarden te ondertekenen. Een gedragen en samen ontworpen projectvoorstel is een belangrijke voorwaarde voor de haalbaarheid van een project. Het is daarom sterk aanbevolen om vanaf deze stap de omgeving en stakeholders bij het initiatief te betrekken. De initiatiefnemer moet hierbij de omgeving definiëren zoals beschreven in punt 5 van de 'sociaal- maatschappelijke voorwaarden'. Stakeholders zijn in elk geval de netbeheerder (Enexis), natuurorganisaties en andere belangengroeperingen. Hierbij is de initiatiefnemer zelf verantwoordelijk voor het betrekken van de juiste partijen, door bijvoorbeeld een stakeholderanalyse uit te voeren.

Resultaat: Er is een projectidee dat positief getoetst is aan de landschapskaart. De initiatiefnemer is bekend met het gestelde in de beleidsnotitie en dit bijbehorende addendum. Ook is de initiatiefnemer voornemens de greendeal te ondertekenen en op de hoogte van de voorkeur nu al de omgeving en stakeholders te betrekken bij de uitwerking van het initiatief.

Stap 3 *Indienen projectvoorstel*

Het projectvoorstel is een eerste versie dat uiteindelijk het principeverzoek gaat vormen. Het projectvoorstel wordt getoetst aan de ruimtelijke én maatschappelijke voorwaarden. Het projectvoorstel dient het volgende te bevatten:

- Kaart met ligging en begrenzing van het projectgebied;
- Technische gegevens (beoogde opwek en aansluiting op het elektriciteitsnetwerk);
- Concept-inrichtingsplan met duidelijke beschrijving, waarbij wordt ingegaan op:
 - Locatie: waarom is de projectlocatie geschikt voor de ontwikkeling van een zonnepark?
 - Omvang: waarom is de beoogde omvang passend in het landschap;
 - Inpassing: hoe is rekening gehouden met de ontwerpprincipes;
 - Beoogde (maatschappelijke) meerwaarde;
 - Omgevingseffecten die mogelijk nader onderzoek vergen.
- Beoogde proces- en financiële participatie aan de hand van een concept-profielplan met duidelijke beschrijving, waarbij wordt ingegaan op alle uitgangspunten van de sociaal-maatschappelijke voorwaarden.
- De initiatiefnemer dient aan te tonen dat de opgewekte energie kan worden getransporteerd dan wel lokaal wordt gebruikt (bijv. waterstofproductie).
- De initiatiefnemer zal het niveau van participatie in stap 6 moeten verantwoorden.

Een nadere uitwerking van het toetsingskader staat bij Stap 4 Toetsing en in hoofdstuk 3 van dit addendum.

Resultaat: Een projectvoorstel passend bij de voorwaarden uit de beleidsnotitie en het addendum.

Stap 4 *Toetsing*

Alleen de binnen de gestelde termijn ingediende initiatieven worden getoetst op ontvankelijkheid en aan de punten beschreven in Stap 3. Initiatieven die niet als ontvankelijk beoordeeld zijn krijgen twee weken de tijd om aangevuld te worden. Als dit niet gebeurt, dan worden deze initiatieven niet verder behandeld en kunnen eventueel in een volgende ronde alsnog meedoen.

De initiatieven worden eerst beoordeeld op basis van de vijf pijlers zoals genoemd in hoofdstuk 3 en de ruimtelijke kaders zoals benoemd in hoofdstuk 5 en 6 uit de beleidsnotitie. Naast de beoordeling op de ruimtelijke aspecten wordt het initiatief beoordeeld op de sociaal- maatschappelijke voorwaarden d.m.v. het toetsingskader in hoofdstuk 3 van dit addendum.

Nadat een initiatief als ontvankelijk is beoordeeld heeft de initiatiefnemer 6 maanden de tijd voor het verder uitwerken van het voorstel tot een principeverzoek. Bij het verder uitwerken van het voorstel dient de initiatiefnemer – als deze dat nog niet gedaan heeft – in overleg te gaan met alle relevante partijen (omgevingsdialogen). Het voorstel dient ook voorzien te worden van een ruimtelijke onderbouwing en de uitvoerbaarheid dient aantoonbaar gemaakt te worden door afspraken met grondeigenaren en netbeheerders

Stap 4a Voorkeursvolgorde bij meerdere initiatieven

Wanneer meerdere initiatieven ingediend worden in het tenderproces ontstaat er 'schaarste' in de uit te geven vergunningen. In dit geval zal de gemeente een voorkeursvolgorde bepalen en deze binnen twee maanden na sluiting van de inschrijfperiode, ter besluitvorming voorleggen aan het college van burgemeester en wethouders. De voorkeursvolgorde bepaalt welke initiatieven verder uitgewerkt mogen worden en in welke volgorde. Wanneer de voorkeursvolgorde toegepast wordt is de gemeente gerechtigd om te selecteren op criteria die zich niet beperken tot de Wet ruimtelijke ordening omdat er schaarste is voor vergunningverlening.

Met behulp van het puntensysteem in het toetsingskader, hoofdstuk 3.3, wordt de voorkeursvolgorde bepaald. In de pilotfase, bij de eerste openstellingsronde, geeft het deskundigenpanel tevens een advies voor een voorkeursvolgorde.

Resultaat: Een voorkeursvolgorde voor de initiatieven. Op volgorde van voorkeur mogen de initiatieven die positief zijn beoordeeld door naar de volgende stap. De initiatieven die niet positief zijn beoordeeld ontvangen een afwijzing. Deze initiatiefnemers kunnen eventueel in een volgende ronde nog een keer meedoen door opnieuw, maar dan mogelijk verbeterd, een initiatief in te dienen.

Stap 4b Advies van deskundigenpanel in de pilotfase

De gemeente Maashorst wil komen tot de beste projecten. Daarom starten ze de openstellingsrondes met een pilotfase. De gemeente stelt een beperkt aantal hectare/MWh voor realisatie van zonne-energieparken en/of MWh voor windenergie(parken) open waarvoor verzoeken ingediend kunnen worden. In deze fase zet de gemeente een extern deskundigenpanel in. Het geeft onafhankelijk advies aan de initiatiefnemer om tot een beter projectvoorstel te komen. Ook geeft het panel verbeterpunten door aan de gemeente voor de daaropvolgende openstellingsrondes.

In de pilotfase bepaalt de gemeente na toetsing of het projectvoorstel voldoende is om gedeeld te worden met het deskundigenpanel. Als het voorstel onvoldoende en/of onwenselijk is legt de gemeente het niet voor aan het deskundigenpanel. Projectvoorstellen die (nog) niet voldoen aan de beleids- en toetsingskaders maar wel voldoende zijn om te delen met het deskundigenpanel worden door het panel voorzien van aanbevelingen om het voorstel van de initiatiefnemer te verbeteren. Zo worden de beste plannen gerealiseerd.

Het panel zal de projectvoorstellen beoordelen op de thema's landschap, ecologie, participatie, energie en financiën. Door het panel wordt een advies gevormd met verbeterpunten en voorkeursvolgorde aan het project. De gemeente deelt dit advies met de initiatiefnemer.

Nadat de initiatiefnemer het advies van het deskundigenpanel heeft ontvangen krijgt deze 6 maanden de tijd om het projectvoorstel verder uit te werken. Hoewel de initiatiefnemer vrij is om de voorgestelde verbeteringen door te voeren, is dit wel sterk aanbevolen. De gemeente neemt het advies van het panel mee in hun afweging om wel of geen medewerking te verlenen aan het projectvoorstel. Bij het verder uitwerken van het voorstel hoort ook dat de initiatiefnemer – als deze dat nog niet gedaan heeft – in overleg gaat met alle relevante partijen (omgevingsdialogen). Het voorstel dient ook voorzien te worden van een ruimtelijke onderbouwing en de uitvoerbaarheid dient aantoonbaar gemaakt te worden d.m.v. afspraken met grondeigenaren en netbeheerders. Indien nodig wordt het aangepaste projectvoorstel voor de tweede keer beoordeeld door het deskundigenpanel.

Zo bestaat een adviesronde in de pilotfase uit aanbevelingen op het voorstel aan de initiatiefnemer, waarna deze eenmalig de kans krijgt om verbeteringen door te voeren en sluit met een eindadvies aan de gemeente over het projectvoorstel. Ook adviseert het deskundigenpanel of de gemeente planologische medewerking kan verlenen. Hierna kan het projectvoorstel ingediend worden door de initiatiefnemer als zijnde een principeverzoek.

Het deskundigenpanel is vrij van waardeoordelen en onafhankelijk. Leden van het panel mogen in geen enkele wijze een relatie hebben tot het project. De samenstelling van het deskundigen panel is als volgt:

- Voorzitter
- Secretaris
- Landschapsdeskundige
- Specialist ruimtelijke ordening
- Ecologie
- Specialist participatie
- Specialist financiële haalbaarheid
- Specialist energetische haalbaarheid

Resultaat alleen in pilotfase: Aanbevelingen aan de initiatiefnemer op het projectvoorstel leiden tot een verbeterd projectvoorstel met een eindadvies aan de gemeente over het projectvoorstel. Het projectvoorstel is verder uitgewerkt met omgevingsdialogen, een ruimtelijke onderbouwing en de uitvoerbaarheid aantoonbaar.

Stap 5 *Principeverzoek indienen*

Het projectvoorstel wordt (als verbeterde versie) ingediend als een 'principeverzoek', dit verzoek dient de punten zoals in Stap 3 beschreven voor het projectvoorstel te bevatten. Ook moet de notulen van de omgevingsdialogen en een samenvatting van de aanpassingen die zijn doorgevoerd op basis van de aanbevelingen van het deskundigenpanel.

Resultaat: Het principeverzoek is ingediend bij de gemeente met daarbij een notulen van de omgevingsdialogen en een samenvatting van verbeteringen t.o.v. het ingediende projectvoorstel in Stap 3.

Stap 6 *Beoordeling concept omgevingsvergunning en sluiten overeenkomsten*

Het principeverzoek met daarin de ruimtelijke onderbouwing, het inrichtingsplan en het profijtplan worden ambtelijk beoordeeld. De gemeente is niet verplicht het advies van het deskundigenpanel over te nemen en kan hier gemotiveerd van afwijken. De beoordeling is op basis van wat is ingediend. Ook wordt er een exploitatie- en planschadeovereenkomst tussen gemeente en aanvrager gesloten (de anterieure overeenkomst). Hierin worden afspraken gemaakt over:

- realisatie en beheer van de landschappelijke inpassing;
- realisatie en beheer van de (maatschappelijke) meerwaarde; de proces- en financiële participatie/maatschappelijk rendement;
- het verwijderen van het zonne- of windenergiepark na afloop van de omgevingsvergunningsperiode;
- de vergoeding van gemeentelijke procedurekosten;
- het verhalen van eventuele planschade bij de aanvrager.

Voorafgaand aan het vergunningstraject sluit de gemeente een greendeal met de initiatiefnemer. In deze greendeal leggen beide partijen de afspraken uit het profijtplan vast, zoals:

- Het (minimale) percentage (50%) lokaal eigendom;
- Invulling van een omgevings- en energiefonds;
- Gesocialiseerd grondbeleid.

Resultaat: Beoordeling van het principeverzoek en het sluiten van de anterieure overeenkomst en greendeal.

Stap 7 Indienen en afhandelen aanvraag omgevingsvergunning

Na positieve beoordeling van het principeverzoek met de ruimtelijke onderbouwing, het profijtplan en het inrichtingsplan kunnen de winnaars een officiële aanvraag omgevingsvergunning indienen via het Omgevingsloket Online (OLO). De aanvraag behelst in ieder geval de activiteiten 'afwijken van het bestemmingsplan' en 'bouwen'. Tijdens voorgaande gesprekken is aan initiatiefnemer ook aangegeven welke Wro-procedure wordt gevolgd en welke stappen dienen te worden doorlopen door de gemeente om te komen tot het verlenen van een vergunning.

Resultaat: Aanvraag omgevingsvergunning met minimaal de activiteiten 'afwijken van het bestemmingsplan' en 'bouwen'. Initiatiefnemer ontvangt uitleg over Wro-procedure en vergunningsprocedure.

Stap 8 Start realisatie initiatief

Medewerking verlenen aan een principeverzoek betekent niet dat het initiatief zeker tot realisatie komt. Tijdens de ruimtelijke procedure tot het verlenen van de omgevingsvergunning kan alsnog blijken dat het initiatief niet haalbaar of niet wenselijk is op basis van onderzoeken in het plan/project-MER (Milieueffectrapportage) voor een windenergiepark, of ruimtelijke onderbouwing voor een zonnepark, de Wet natuurbescherming, zienswijzen of andere belemmeringen.

Resultaat: Indien het initiatief haalbaar en wenselijk blijkt start de realisatie van het initiatief.

3 Toetsingskader sociaal- maatschappelijke voorwaarden

In paragraaf 3.3 is het toetsingskader weergegeven volgens het rubrics beoordelingsmodel. In de meest linker kolom staan de voorwaarden. Rechts staat per voorwaarde beschreven waar de initiatiefnemer aan moet voldoen voor de gegeven score. De score staat weergegeven in de bovenste rij. Bij het toekennen van een score dient een initiatief te voldoen aan alle linksegelegen rubrics tot en met desbetreffende score. Dat betekent:

Wanneer de initiatiefnemer op een voorwaarde *goed* wil scoren, dan dient het initiatief te voldoen aan alle rubric niveaus van links tot en met niveau *goed*, dus voldoen aan score *onvoldoende* t/m *goed*. In het geval dat eisen ontbreken voor *uitstekend* geldt dat voor alles wat meer of creatief wordt gedaan dan onder *voldoende* is beschreven meer punten verdient.

Een projectvoorstel moet voor alle voorwaarden minimaal **voldoende**, maar liever hoger scoren. Bij een *onvoldoende* of *matig* moet de initiatiefnemer het voorstel verbeteren, anders wordt het projectvoorstel niet gehonoreerd.

3.1 Voorkeursvolgorde bij meerdere initiatieven

Indien meerdere initiatieven ingediend worden voor één locatie, dan wordt het numerieke systeem van het toetsingskader gebruikt voor de bepaling van de voorkeursvolgorde. Initiatieven worden op volgorde gerangschikt van hoog naar laag. Een 10 kan alleen toegekend worden aan een voorwaarde wanneer er duidelijk meer wordt gedaan dan de eisen om een 9 te halen. De scores voor de verschillende voorwaarden worden bij elkaar opgeteld en gedeeld over het aantal voorwaarden waarop is getoetst. ***Initiatieven die lager scoren dan een 5,5 dienen hun voorstel te verbeteren om in een eventuele volgende ronde opnieuw mee te kunnen doen.***

3.2 Optionele voorwaarden

In de beleidsnotitie worden zes extra wensen geformuleerd onder paragraaf 7.2, daarnaast worden er enkele voorkeuren in de beleidsnotitie genoemd. Deze extra wensen en additionele voorkeuren worden meegenomen in het toetsingskader als zijnde optionele voorwaarden. Dit wil zeggen dat een initiatief niet afgekeurd kan worden op deze voorwaarde, wel kan een initiatief zoals in 3.3 is weergegeven plus/extra punten scoren door aan deze optionele voorwaarden te voldoen. Voor de volledigheid worden de optionele voorwaarden hieronder nogmaals genoemd:

- PV-Cycle panelen en terugnamegarantie:
 - De toegepaste panelen zijn voorzien van het PV-cycle keurmerk als minimale eis voor hergebruik.
 - Initiatieven beschikken over een terugname garantie op de toegepaste zonnepanelen na de gebruiksduur.
- C2C panelen:
 - Toepassen van aantoonbaar C2C gecertificeerde panelen.
 - Aanwezigheid van een materialenpaspoort van de toegepaste zonnepanelen opgesteld in Circular IQ.
- Blijvende landschappelijke inpassing met versterking biodiversiteit - ook na de exploitatieperiode.
- Natuurlijk beheer van het zonnepark (schapen etc.).
- Een plan dat in combinatie ook voorziet in het realiseren van zonnepanelen op daken binnen de Gemeente Maashorst
- Combineren van energie- en landbouwproductie of meervoudig grondgebruik door bijvoorbeeld waterberging.
- Het energieproject houdt rekening met natuurprocessen zoals vogelmigratieroutes (zo zijn er technieken waarbij windturbines stoppen met draaien wanneer er vogels in-route gedetecteerd worden), vocht en licht regulatie voor vegetaties en instandhouding van de biodiversiteit of nog beter, verbetering van de biodiversiteit in de omgeving.

- Het initiatief vindt plaats op gronden met een duidelijke verbeteringsaanleiding (bijv. bodemsanering of sloop opstallen).
- Windturbines staan opgesteld in een cluster- of lijnopstelling (wegens relatief weinig ruimte).
- Het energieproject onderneemt extra stappen richting het klimaat. Waarbij het bijvoorbeeld kan denken aan; CO₂ compensatie, emissiereductie, opslag, klimaatpositief of -neutraal realiseren van het energiepark.

3.3 Sociaal- maatschappelijk toetsingskader (volgens het rubrics beoordelingschema)

Voorwaarden	Onvoldoende 1-3 pt.	Matig 3-5 pt.	Voldoende 5-7 pt.	Goed 7-9 pt.	Uitstekend 9 t/m 10 pt.
Gedragscodes zon- en/of windenergie	Houdt zich aan geen gedragscodes voor zon- en/of windenergieprojecten.	Houdt zich aan gedragscodes maar anders dan de gedragscodes zoals gewenst is onder <i>Voldoende</i> . Of er is geen aantoonbaar bewijs voor het houden aan de gewenste gedragscodes.	Houdt zich aantoonbaar aan de gedragscodes Zon op Land door Holland Solar en/of Acceptatie & participatie windenergie op land door NWEA.	Houdt zich aan meer gedragscodes dan alleen de gedragscodes zoals genoemd onder <i>Voldoende</i> .	
Profijtplan	Er is geen profijtplan of het profijtplan ontbreekt aan een proces- of financieel participatieplan en de initiatiefnemer voldoet niet aan de eisen gesteld in punt 2 van pagina 4.	Benoemt enkel de voordelen van het beoogde energieproject met een korte benoeming van een proces- en financieel participatieplan en/of voldoet niet volledig aan de gestelde eisen van pagina 4.	<ul style="list-style-type: none"> • Is aantoonbaar tot stand gekomen uit omgevingsdialogen. • Opgewekte energie is aantoonbaar transporteerbaar of lokaal bruikbaar. • Het niveau van participatie wordt achteraf verantwoord. • Bevat een proces- en financieel participatieplan. • De initiatiefnemer voldoet aan de gestelde eisen, zoals genoemd in punt 2 van pagina 4. 	Het profijtplan toont aan dat er maatschappelijke meerwaarde wordt gecreëerd.	Het profijtplan toont aan dat er aandacht is voor innovaties, zoals energieopslag of andere oplossingen die bijdragen aan de elektriciteitstransport uitdagingen op het net of innovaties die het draagvlak van de omgeving vergroten.
Proces- participatie- plan	Geen procesparticipatieplan.	Enkel een korte benoeming van een procesparticipatieplan.	<ul style="list-style-type: none"> • Beschrijft de mate van en hoe omwonenden en andere belanghebbenden betrokken worden bij de ontwikkeling van het initiatief. • Benoemt welke middelen worden ingezet om de omgeving te informeren en betrekken. • Wijze van vastlegging van de uitkomsten van het proces. • Wijze van invulling lokaal maatschappelijk rendement. 	<ul style="list-style-type: none"> • Omgeving is betrokken geraakt vanaf stap 2 van het tenderproces en/of • Bevat een actor- en omgevingsanalyse. 	• Initiatiefnemer sluit een omgevingsovereenkomst (met daarin de manier van communiceren met omwonenden).

			<ul style="list-style-type: none"> • Omwonenden en andere belanghebbenden zijn aantoonbaar betrokken geraakt vanaf Stap 2 tenderproces. • Bevat een communicatieplan, stakeholder- en issueanalyse, procesplanning, omgevingsdialogen, definitie van omgeving zoals in H1 is beschreven. 		
Omgevingsdialoog	Er is geen omgevingsdialoog uitgevoerd.	Het is niet aantoonbaar wat de kwaliteit van de omgevingsdialoog is.	<p>Aantoonbaar goede omgevingsdialoog uitgevoerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alle stakeholders incl. gemeente zijn uitgenodigd voor bijeenkomsten waar notulen van gemaakt zijn. • In latere stadia moet traceerbaar zijn wat er, wanneer en met wie, in het kader van de omgevingsdialoog heeft plaatsgevonden. • Besluitvorming is vastgelegd. • Discussiepunten en conclusie zijn vastgelegd. 	Er zijn aanvullende aspecten van de gevoerde omgevingsdialoog vastgelegd en gerapporteerd toegevoegd aan het profijtplan.	
Communicatieplan	Er is geen communicatieplan of er is geen aantoonbare communicatie geweest.	Er wordt een verslag gegeven van de communicatie voorafgaand het indienen van het voorstel. De vervolgfases en de communicatie daarbij is beperkt beschreven.	<p>Bevat minimaal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verslag van de communicatie voorafgaand het indienen van het voorstel. • Opzet voor de communicatie met stakeholders in de voorbereidende- en uitvoeringsfase. Met daarin hoe en waarom communicatie plaats gaat vinden. 	Het communicatieplan weet op een effectieve manier de omgeving te informeren en betrekken. Zo kan de initiatiefnemer bijvoorbeeld het percentage van de opkomst bij bijeenkomsten geven.	Het communicatieplan neemt feedback op van de informatie-ontvangende partij(en) en de initiatiefnemer voert verbeteringen door op basis van de feedback.
Financieel participatieplan	Er zijn geen mogelijkheden tot financiële participatie.	Het financieel participatieplan is onvolledig en/of bevat alleen obligaties als financiële mogelijkheid.	<ul style="list-style-type: none"> • Beschrijft de wijze van invulling aan lokaal eigendom en is voornemens 50% te halen. • Beschrijft de mogelijkheden van financiële participatie voor elke stakeholder. 	<ul style="list-style-type: none"> • 50% lokaal eigendom is aantoonbaar te behalen. Daarnaast 1 van de volgende punten: • Deelnemers ontvangen PV-panelen voor op hun eigen daken. Voor deelnemers zonder een eigen dak wordt een ander 	<ul style="list-style-type: none"> • Meer dan 50% lokaal eigendom is aantoonbaar te behalen. • Een reëel kosten-batenoverzicht en een helder, open en realistisch kasstroomoverzicht

			<ul style="list-style-type: none"> • Toont aan dat zo veel mogelijk lusten in de omgeving blijven en heeft dit met de omgeving bepaalt. • Beschrijft de sociale verdeelsleutel. • Financiële opbrengsten van de energieparken moeten maximaal terugvloeien naar de gemeenschap. • Businesscase met onderbouwing van de fondsen (omgevings-, gemeentelijk- of duurzaamheidsfonds). 	<p>aantrekkelijk aanbod gedaan (bijv. energiebesparende maatregelen). En/of</p> <ul style="list-style-type: none"> • De omgeving kan tegen een aantrekkelijk rendement in het energieproject investeren. En/of • Reëel kosten-batenoverzicht en een (te verwachten) balans met een helder, open en realistisch kasstroomoverzicht. 	<ul style="list-style-type: none"> • Initiatiefnemer biedt deelnemers PV-, PVT-panelen en duurzaamheidsadvies (energie & lifestyle) aan. • En/of een deel van de winst wordt besteed aan de ontwikkeling van nieuwe duurzame projecten.
Sociale verdeelsleutel	Er is geen sociale verdeelsleutel voorafgaand aan het parkontwerp of in samenspraak met de omgeving geformuleerd.	Er is een sociale verdeelsleutel aanwezig, maar: <ul style="list-style-type: none"> • deze is niet samen met de stakeholders die de lasten gaan dragen bepaald. Of • het is niet aantoonbaar dat de afspraken in samenspraak gemaakt zijn. Of • deze zijn niet voorafgaand aan het parkontwerp geformuleerd. 	Voorafgaand aan het parkontwerp wordt er een sociale verdeelsleutel opgesteld door en voor de inwoners en grondeigenaren van het projectgebied. Het voorstel geeft een procesbeschrijving met resultaten van de afgesproken projectvergoedingen. Het is aantoonbaar dat deze afspraken gemaakt zijn vóórdat het parkontwerp is opgesteld.	Naast grond- en uitzichtvergoedingen houdt de verdeelsleutel ook rekening met andere aspecten die vergoeding waard zijn.	
Integrale gebiedsontwikkeling	Er is geen integrale aanpak voor gebiedsontwikkeling door de initiatiefnemer.	Er is een beperkte toelichting op hoe de initiatiefnemer invulling geeft aan integrale gebiedsontwikkeling.	Het projectvoorstel is onderdeel van een integrale gebiedsontwikkeling en voldoet aan door de gemeente bepaalde gebiedsontwikkelingen. Het verklaart ook hoe daaraan wordt voldaan. In het profijtplan moet minimaal het volgende komen: <ul style="list-style-type: none"> • De initiatiefnemer nodigt – indien aanwezig – een of meer lokale energiecoöperaties, -stichtingen of -verenigingen uit bij de ontwikkeling van het project. 	<ul style="list-style-type: none"> • Het voorstel loopt de gebiedswaarden en -opgaven stuk voor stuk langs en licht toe hoe hieraan voldaan wordt. • De coöperatie behoudt een deel van het eigenaarschap gedurende de exploitatiefase. • Het initiatief met de 2-na-meeste economisch rendement voor lokale partijen krijgt hier een uitstekend voor. 	<ul style="list-style-type: none"> • Minimaal 50% van de nieuwe initiatieven blijft in lokaal eigendom van de omgeving. • Het initiatief met het meeste economisch en/of maatschappelijk rendement voor lokale partijen krijgt hier een uitstekend voor.

			<ul style="list-style-type: none"> • Beschrijving van economisch rendement voor lokale partijen. • De wijze waarop toepassing wordt gegeven aan de Nota Kwaliteitsverbetering en het streefbeeld per deelgebied op basis van de omgevingsvisie. • Beschrijving van hoe zij zorgdragen voor verrijking van de biodiversiteit, een goede landschappelijke inpassing, mogelijkheden voor onderwijs en stimulering van lokale werkgelegenheid. 		
Meerwaarde-creatie	Maatschappelijke meerwaarde voor mens, dier, plant en klimaat is geen onderdeel van het projectvoorstel.	Initiatiefnemer beschrijft dat maatschappelijke meerwaarde onderdeel van het plan is zonder nadere uitwerking.	De maatschappelijke meerwaarde van het plan is uitgewerkt in samenspraak met de omgeving en relevante stakeholders.	De maatschappelijke meerwaarde wordt gecreëerd door een organisatie/stichting met expertise op desbetreffend gebied.	De initiatiefnemer laat op innovatieve wijze zien hoe zij maatschappelijke meerwaarde creëren.
Optionele voorwaarden	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	Geeft invulling aan 1 of 2 optionele voorwaarden zoals beschreven onder paragraaf 3.2.	Geeft invulling aan meer dan 2 optionele voorwaarden zoals beschreven onder paragraaf 3.2.
Opruimplicht	Er staat niks beschreven over de opruiming van het energiepark.	De initiatiefnemer beschrijft in het voorstel dat zij het energiepark opruimen. De wijze waarop dit gebeurt en over de staat van de ruimte na de exploitatieperiode wordt niet beschreven.	In het voorstel staat de wijze van opruiming van het energiepark beschreven (mede vastgelegd in de anterieure overeenkomst). Het voorstel toont ook aan dat het initiatief slechts een tijdelijke bestemming heeft waarbij de bestemming zoals in het bestemmingsplan ongewijzigd blijft. Voorstel beschrijft ook hoe de ruimte na afloop van het tijdelijke energiepark opgeleverd wordt. Bijv. ecologische verbetering, houtwal blijft bestaan of ruimte in oorspronkelijke staat.	Het voorstel waarborgt ook een zo duurzaam mogelijk afhandeling van de materialen. Zo garandeert het dat windtubines niet eindigen op zogenoemde “windmill graveyards”.	Gebruikte materialen worden zoveel mogelijk hoogwaardig hergebruikt/gerecycled.